

EESTI NSV RAJONIDE, LINNADE,
ALEVITE JA KULADE TÕORAHVA
SAADIKUTE NÕUKOGUDE
VALIMISTE
MÄÄRUSTIK

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1950

EESTI NSV RAJONIDE, LINNADE,
ALEVITE JA KULADE TÖÖRAHVA
SAADIKUTE NÕUKOGUDE
VALIMISTE

MÄÄRUSTIK

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1950

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

8705

**EESTI NSV ULEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI
SEADLUS**

**„EESTI NSV RAJONIDE, LINNADE,
ALEVITE JA KÜLADE TÖÖRAHVA
SAADIKUTE NÕUKOGUDE VALIMISTE
MÄÄRUSTIKU" KINNITAMISE KOHTA**

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülem-
nõukogu Presiidium otsustab:

Kinnitada „Eesti NSV rajoonide, linnade, alevite
ja külade tööraha saadikute nõukogude valimiste
määrustik“.

**Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
A. JAKOBSON**

**Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
V. TELLING**

Tallinn, 10. oktoobril 1950.

I PEATUKK

VALIMISSUSTEEM

§ 1. Eesti NSV Konstitutsiooni § 105 alusel toimuvad saadikute valimised rajoonide, linnade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogudesse valijate poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel.

§ 2. Eesti NSV Konstitutsiooni § 106 alusel on saadikute valimised üldised: kõigil Eesti NSV 18-aastaseks saanud kodanikel, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, hariduslikust tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisust ja endisest tegevusest, on õigus osa võtta saadikute valimistest ja olla valitav töörahva saadikute nõukogudesse, välja arvatud nõdrameelsed ja isikud, kes kohtu poolt on süüdi mõistetud ühes valimisõiguste äravõtmisega.

§ 3. Eesti NSV Konstitutsiooni § 107 alusel on saadikute valimised ühetaolised: igal kodanikul on üks hääl; kõik kodanikud võtavad valimistest osa võrdsetel alustel.

§ 4. Eesti NSV Konstitutsiooni § 108 alusel on naistel meestega võrdne õigus valida ja olla valitav.

§ 5. Eesti NSV Konstitutsiooni § 109 alusel on NSV Liidu relvastatud jõudude ridades teenivail kodanikel kõigi kodanikega võrdne õigus valida ja olla valitav.

§ 6. Eesti NSV Konstitutsiooni § 110 alusel on

saadikute valimised otsesed: valimisi rajoonide, linnade, alevite ja külade tööraha saadikute nõukogudesse teostavad kodanikud vahetult otsesel valimisel.

§ 7. Eesti NSV Konstitutsiooni § 111 alusel on hääletamine Eesti NSV tööraha saadikute nõukogude saadikute valimistel salajane.

§ 8. Eesti NSV Konstitutsiooni § 10 alusel on kõigi teiste liiduvabariikide kodanikel Eesti NSV territooriumil õigus valida ja olla valitav Eesti NSV tööraha saadikute nõukogudesse võrdselt Eesti NSV kodanikega.

§ 9. Isikuil, kes elavad Eesti NSV territooriumil, kuid ei ole NSV Liidu kodanikud, vaid on välisriikide kodakondsuses või on välisriikide alamad, ei ole õigust osa võtta valimistest ega olla valitav Eesti NSV tööraha saadikute nõukogudesse.

§ 10. Eesti NSV Konstitutsiooni § 114 alusel toimuvad Eesti NSV tööraha saadikute nõukogude valimised valimisringkondade järgi.

Vastava tööraha saadikute nõukogu valimiste igast valimisringkonnast valitakse üks saadik.

§ 11. Eesti NSV tööraha saadikute nõukogude valimised toimuvad riigi kulul.

II PEATUKK

VALIJATE NIMEKIRJAD

§ 12. Valijate nimekirjadesse võetakse kõik kodanikud, kellel on valimisõigus ja kes elavad (alaliselt või ajutiselt) nimekirjade koostamise momendil antud nõukogu territooriumil ja kes on saanud valimiste päevaks 18-aastaseks.

§ 13. Uhtki valijat ei või kanda rohkem kui ühte valijate nimekirja.

§ 14. Valijate nimekirjadesse ei kanta isikuid, kellelt kohus on võtnud valimisõigused, kogu kohtuotsuses määratud valimisõigustest ilmajätmise aja jooksul, samuti isikuid, kes seadusega kindlaksmääratud korras on tunnistatud nõdrameelseks.

§ 15. Valijate nimekirju koostavad linnades linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteed, rajoonilise jaotusega linnades — rajoonide nõukogude täitevkomiteed, alevites — alevite nõukogude täitevkomiteed ja maal — külade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteed.

§ 16. Sõjaväeosades ja sõjaväekoondistes olevate valijate nimekirjad koostatakse komandöri allkirjaga. Kõik teised sõjaväelased kantakse valijate nimekirjadesse elukoha järgi vastavate tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

§ 17. Valijate nimekirjad on ühised kõigi tööraha saadikute nõukogude valimistel ja koostatakse iga valimisjaoskonna kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohaselt, ära näidates tähestikulises järjekorras valija perekonna-, ees- ja isanime, vanuse, elukoha, samuti vastava tööraha saadikute nõukogu valimisringkondade numbrid. Valijate nimekirjadele kirjutavad alla tööraha saadikute nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

§ 18. 30 päeva enne valimisi paneb tööraha saadikute nõukogu täitevkomitee valijate nimekirjad välja üldiseks tutvumiseks või kindlustab valijaile võimaluse tutvuda nende nimekirjadega nõukogu või valimisjaoskonna ruumes.

§ 19. Valijate nimekirjade algeksemplar säilitatakse vastavalt kas töörahva saadikute nõukogu täitevkomitees, sõjaväeosas või sõjaväekoondises.

§ 20. Kui valija vahetab oma asukohta ajavahe-
mikul valijate nimekirja avaldamise ja valimiste päeva vahel, annab vastav töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee temale välja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohase „Hääletamisõiguse tõendi“ ja märgib valijate nimekirja — „lahkunud“; uues (alalises või ajutises) elukohas kantakse valija valijate nimekirja „Hääletamisõiguse tõendi“ ja isikut tõendava dokumendi esitamisel.

§ 21. Avaldused ebaõigsuste kohta valijate nimekirjas (nimekirjast väljajätmine, nimekirjast kustutamine, perekonna-, ees- ja isanime moonutamine, valimisõigusest ilmajäetud isikute ebaõige võtmine nimekirja) esitatakse sellele töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele, kes nimekirja avaldas. Täitevkomitee on kohustatud hiljemalt kolme päeva jooksul läbi vaatama iga avalduse ebaõigsuse kohta valijate nimekirjas.

§ 22. Pärast valijate nimekirjas esinenud ebaõigsuse kohta esitatud avalduse läbivaatamist on töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee kohustatud kas tegema vajaliku paranduse valijate nimekirjas või andma avaldajale kirjaliku õienduse tema avalduse tagasilükkamise motiivide kohta.

§ 23. Kui avaldaja ei nõustu töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega ebaõigsuse kohta valijate nimekirjas, võib ta anda kaebuse rahvakoh-
tusse, kes on kohustatud hiljemalt kolme päeva jooksul avalikul kohtuistungil, kutsunud välja aval-

daja ja nõukogu täitevkomitee esindaja, vaatama läbi selle kaebuse ja viivitamata teatama oma otsuse nii avaldajale kui ka tööraha saadikute nõukogu täitevkomiteele. Rahvakohtu otsus on lõplik.

III PEATUKK

VALIMISRINGKONNAD JA VALIMIS-KOMISJONID RAJONIDE TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE VALIMISTEL

§ 24. Rajoonide tööraha saadikute nõukogude valimisringkondade moodustamine toimub rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

Eesti NSV Konstitutsiooni § 114 alusel valimisringkonnad moodustatakse normiga:

rajoonis elanike arvuga üle 25 000 — üks valimisringkond iga 1000 elaniku kohta, kuid mitte üle 60 ringkonna;

rajoonis elanike arvuga kuni 25 000 moodustatakse 25 valimisringkonda.

§ 25. Rajoonide tööraha saadikute nõukogude valimisringkondade nimekirjad avaldatakse rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt hiljemalt 55 päeva enne valimisi.

§ 26. Igas rajoonis moodustatakse rajooni tööraha saadikute nõukogu valimiste rajoonikomisjon.

Valimiste rajoonikomisjonid moodustatakse tööliste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioonide, kooperatiivsete organisatsioonide, kommunistlike parteiorganisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide, kultuuri-, tehniliste ja teaduslike ühingute ja teiste

seaduslikus korras registreeritud tööraha ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute esindajaist ning tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist ettevõtete ja asutiste järgi, sõjaväelaste koosolekute esindajaist sõjaväeosade järgi, talupoegade koosolekute esindajaist kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist sovhooside järgi.

§ 27. Valimiste rajoonikomisjonid moodustatakse koosseisus: esimees, esimehe asetäitja, sekretär ja 4—6 liiget ning kinnitatakse Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt hiljemalt 55 päeva enne valimisi.

§ 28. Valimiste rajoonikomisjon:

a) valvab rajooni territooriumil käesoleva valimiste määrustiku kõrvalekaldumatu täitmise järele rajooni tööraha saadikute nõukogu valimiste kestel;

b) vaatab läbi kaebused rajooni tööraha saadikute nõukogu valimiskomisjonide ebaõige tegevuse kohta;

c) valvab valijate nimekirjade õigeaegse koostamise ja üldiselt teatavakstegemise järele;

d) valvab valimisjaoskondade õigeaegse moodustamise järele vastavate tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt;

e) valmistab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohased valimissedelid rajooni tööraha saadikute nõukogu valimiseks;

f) registreerib rajooni tööraha saadikute nõukogusse valitud saadikud;

g) annab üle rajooni tööraha saadikute nõukogu mandaatkomisjonile valimiste asjatoimetuse.

§ 29. Rajooni töörahva saadikute nõukogu igas valimisringkonnas moodustatakse valimiste ringkonnakomisjon.

Valimiste ringkonnakomisjonid moodustatakse tööliste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioonide, kooperatiivsete organisatsioonide, kommunistlike parteiorganisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide, kultuuri-, tehniliste ja teaduslike ühingute ja teiste seaduslikus korras registreeritud töörahva ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute esindajaist ning tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist ettevõtete ja asutiste järgi, sõjaväelaste koosolekute esindajaist sõjaväeosade järgi, talupoegade koosolekute esindajaist kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist sovhooside järgi.

§ 30. Rajooni töörahva saadikute nõukogu valimiste ringkonnakomisjonid moodustatakse koosseisus: esimees, esimehe asetäitja, sekretär ja 2—4 liiget ning kinnitatakse rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt hiljemalt 50 päeva enne valimisi.

§ 31. Rajooni töörahva saadikute nõukogu valimiste ringkonnakomisjon:

a) registreerib Eesti NSV Konstitutsiooni ja käesoleva valimiste määrustiku nõuetele vastavalt ülesseatud saadikukandidaadid;

b) varustab valimiste jaoskonnakomisjone kindlaksmääratud vormi kohaste valimisedelitega;

c) teeb kindlaks valimiste tulemused ringkonnas;

d) esitab valimiste rajoonikomisjonile materjalid valimiste tulemuste kohta ringkonnas;

e) annab valitud saadikule välja valituks tunnistamise tõendid;

f) annab üle asjatoimetuse vastava rajooni tööraha saadikute nõukogu täitevkomiteele hoiule.

IV PEATUKK

VALIMISRINGKONNAD JA VALIMIS-KOMISJONID LINNADE JA LINNARAJOONIDE TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE VALIMISTEL

§ 32. Linnade ja linnarajoonide tööraha saadikute nõukogude valimisringkondade moodustamine toimub vastavate linnade, linnarajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

Eesti NSV Konstitutsiooni § 114 alusel valimisringkonnad moodustatakse normiga:

linnades elanike arvuga 12 000 kuni 100 000 — üks valimisringkond iga 350 elaniku kohta, kuid mitte üle 250 ringkonna; linnades elanike arvuga alla 12 000, kuid mitte alla 5000 moodustatakse 35 valimisringkonda; linnades elanike arvuga alla 5 tuhande moodustatakse valimisringkonnad normiga — üks valimisringkond iga 150 elaniku kohta, kuid mitte alla 15 ringkonna;

Tallinna linnas moodustatakse iga 600 elaniku kohta üks valimisringkond;

linnarajoonides elanike arvuga üle 20 tuhande moodustatakse iga 500 elaniku kohta üks valimisringkond, kuid mitte üle 250 valimisringkonna; linnarajoonides elanike arvuga kuni 20 tuhat moodustatakse 35 valimisringkonda.

§ 33. Linnade ja linnarajoonide tööraha saadi-

kute nõukogude valimisringkondade nimekirjad avaldab linna ja linnarajooni tööraha saadikute nõukogu täitevkomitee hiljemalt 55 päeva enne valimisi.

§ 34. Igas linnas ja linnarajoonis moodustatakse vastavalt linna ja linnarajooni tööraha saadikute nõukogu valimiste linna- ja linnarajoonikomisjon.

Valimiste linna- ja linnarajoonikomisjonid moodustatakse tööliste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioonide, kooperatiivsete organisatsioonide, kommunistlike parteiorganisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide, kultuuri-, tehniliste ja teaduslike ühingute ja teiste seaduslikus korras registreeritud tööraha ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute esindajaist ning tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist ettevõtete ja asutiste järgi, sõjaväelaste koosolekute esindajaist sõjaväeosade järgi, talupoegade koosolekute esindajaist kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist sovhooside järgi.

§ 35. Valimiste linna- ja linnarajoonikomisjonid moodustatakse koosseisus: esimees, esimehe ase-täitja, sekretär ja 6—10 liiget ning kinnitatakse: valimiste linnakomisjonid vabariikliku alluvusega linnades — Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt, rajoonilise alluvusega linnades — rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt, valimiste linnarajoonikomisjonid linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt hiljemalt 55 päeva enne valimisi.

§ 36. Valimiste linna- ja linnarajoonikomisjon:

a) valvab linna ja linnarajooni territooriumil käesoleva valimiste määrustiku kõrvalekaldumata täit-

mise järele linna ja linnarajooni tööraha saadikute nõukogu valimiste kestel;

b) vaatab läbi kaebused linna ja linnarajooni tööraha saadikute nõukogu valimiskomisjonide ebaõige tegevuse kohta;

c) valvab valijate nimekirjade õigeaegse koostamise ja üldiselt teatavakstegemise järele;

d) valvab valimisjaoskondade õigeaegse moodustamise järele vastavate tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt;

e) valmistab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaks määratud vormi kohased valimisedelid linna ja linnarajooni tööraha saadikute nõukogu valimiseks;

f) registreerib linna ja linnarajooni tööraha saadikute nõukogusse valitud saadikud;

g) annab üle linna ja linnarajooni tööraha saadikute nõukogu mandaatkomisjonile valimiste asjatoimetuse.

§ 37. Linna ja linnarajooni tööraha saadikute nõukogu igas valimisringkonnas moodustatakse valimiste ringkonnakomisjon.

Valimiste ringkonnakomisjonid moodustatakse tööliste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioonide, kooperatiivsete organisatsioonide, kommunistlike parteiorganisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide, kultuuri-, tehniliste ja teaduslike ühingute ja teiste seaduslikus korras registreeritud tööraha ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute esindajaist ning tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist ettevõtete ja asutiste järgi, sõjaväelaste koosolekute esindajaist sõjaväeosade järgi, talupoegade koosolekute esindajaist kolhooside ja külade

järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist sovhooside järgi.

§ 38. Linna ja linnarajooni töörahva saadikute nõukogu valimiste ringkonnakomisjonid moodustatakse koosseisus: esimees, esimehe asetäitja, sekretär ja 2—4 liiget ning kinnitatakse linna, linnarajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt hiljemalt 50 päeva enne valimisi.

§ 39. Linna ja linnarajooni töörahva saadikute nõukogu valimiste ringkonnakomisjon:

a) registreerib Eesti NSV Konstitutsiooni ja käesoleva valimiste määrustiku nõudeile vastavalt ülesseatud saadikukandidaadid;

b) varustab valimiste jaoskonnakomisjone kindlaksmääratud vormi kohaste valimisedelitega;

c) teeb kindlaks valimiste tulemused ringkonnas;

d) esitab valimiste linna-, linnarajoonikomisjonile materjalid valimiste tulemuste kohta ringkonnas;

e) annab valitud saadikule välja valituks tunnistamise tõendi;

f) annab asjatoimetuse vastava linna ja linnarajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele hoiule.

V PEATUKK

VALIMISRINGKONNAD JA VALIMISKOMISJONID ALEVITE JA KÜLADE TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE VALIMISTEL

§ 40. Alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude valimisringkondade moodustamine toimub vastavate alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude poolt.

Eesti NSV Konstitutsiooni § 114 alusel valimisringkonnad moodustatakse normiga:

alevite ja külanõukogude territooriumil elanike arvuga üle 1000 — üks valimisringkond iga 100 elaniku kohta, kuid mitte üle 35 ringkonna;

alevites ja külanõukogudes elanike arvuga kuni 1000 moodustatakse 9 valimisringkonda.

§ 41. Alevite ja külade tööraha saadikute nõukogude valimisringkondade nimekirjad avaldatakse alevite ja külade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt hiljemalt 55 päeva enne valimisi.

§ 42. Igas alevis ja külanõukogus moodustatakse vastavalt alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu valimiste alevi- ja külakomisjon.

Valimiste alevi- ja külakomisjonid moodustatakse tööliste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioonide, kooperatiivsete organisatsioonide, kommunistlike parteiorganisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide, kultuuri-, tehniliste ja teaduslike ühingute ja teiste seaduslikus korras registreeritud tööraha ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute esindajaist ning tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist ettevõtete ja asutiste järgi, sõjaväelaste koosolekute esindajaist sõjaväeosade järgi, talupoegade koosolekute esindajaist kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist sovhooside järgi.

§ 43. Valimiste alevi- ja külakomisjonid moodustatakse koosseisus: esimees, esimehe asetäitja, sekretär ja 2—4 liiget ning kinnitatakse rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt hiljemalt 55 päeva enne valimisi.

§ 44. Valimiste alevi- ja külakomisjon:

a) valvab alevi, külanõukogu territooriumil käesoleva valimiste määrustiku kõrvalekaldumatu täitmise järele alevi, küla tööraha saadikute nõukogu valimiste kestel;

b) vaatab läbi kaebused alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu valimiskomisjonide ebaõige tegevuse kohta;

c) valmistab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohased valimisedelid alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu valimiseks ja varustab valimisedelitega valimiste jaoskonnakomisjone;

d) registreerib alevi ja küla tööraha saadikute nõukogusse valitud saadikud;

e) annab üle alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu mandaatkomisjonile valimiste asjatoimetuse.

§ 45. Alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu igas valimisringkonnas moodustatakse valimiste ringkonnakomisjon.

Valimiste ringkonnakomisjonid moodustatakse tööliste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioonide, kooperatiivsete organisatsioonide, kommunistlike parteiorganisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide, kultuuri-, tehniliste ja teaduslike ühingute ja teiste seaduslikus korras registreeritud tööraha ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute esindajaist ning tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist ettevõtete ja asutiste järgi, sõjaväelaste koosolekute esindajaist sõjaväeosade järgi, talupoegade koosolekute esindajaist kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist sovhooside järgi.

§ 46. Alevi ja küla tööraha saadikute nõukogude valimiste ringkonnakomisjonid moodustatakse koosseisus: esimees, sekretär ja üks komisjoni liige ning kinnitatakse alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu poolt hiljemalt 50 päeva enne valimisi.

§ 47. Alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu valimiste ringkonnakomisjon:

a) registreerib Eesti NSV Konstitutsiooni ja käesoleva valimiste määrustiku nõudeile vastavalt ülesseatud saadikukandidaadid;

b) teeb kindlaks valimiste tulemused ringkonnas;

c) esitab valimiste alevi- ja külakomisjonile materjalid valimiste tulemuste kohta ringkonnas;

d) annab valitud saadikule välja valituks tunnistamise tõendi;

e) annab üle asjatoimetuse vastava alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu täitevkomiteele hoiule.

VI PEATÜKK

VALIMISJAOSKONNAD JA VALIMISTE JAOSKONNAKOMISJONID

§ 48. Valimisedelite vastuvõtmiseks ja häälte kokkuvõtmiseks jagatakse linnade, alevite ja külanõukogude territoorium valimisjaoskondadeks, mis on ühised rajoonide, linnade, alevite ja külade tööraha saadikute nõukogude valimistel.

§ 49. Valimisjaoskonnad moodustatakse ja antakse neile järjekorranumbrid linnades — linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt, rajoonilise jaotusega linnades — rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede

poolt, maal — rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

Valimisjaoskonnad moodustatakse hiljemalt 45 päeva enne valimisi.

§ 50. Linnades, alevites, samuti ka külades ja külanõukogude territooriumil, kus elab üle 2000 inimese, moodustatakse valimisjaoskonnad arvestusega üks valimisjaoskond 1500 kuni 3000 elaniku kohta.

§ 51. Külanõukogu territoorium, kus ei ole üle 2000 elaniku, moodustab üldreeglina ühe valimisjaoskonna: igas külas, kus on vähemalt 500, kuid mitte üle 2000 elaniku, moodustatakse eraldi valimisjaoskond.

Asulais või asulate rühmas, kus on vähem kui 500, kuid mitte alla 300 elaniku, võib neil juhtudel, kui vahemaa sellistest asulatest kuni valimisjaoskonna keskuseni ületab 10 km, moodustada eraldi valimisjaoskonnad.

Kaugetes paikkondades ja saartel lubatakse moodustada valimisjaoskondi vähem kui 300, kuid mitte vähem kui 50 elanikuga.

§ 52. Sõjaväeosad ja sõjaväekoondised moodustavad eraldi valimisjaoskonnad mitte vähem kui 50 ja mitte rohkem kui 3000 valijaga.

§ 53. Haiglates, sünnitusmajades, sanatooriumides, invaliidide kodudes, kus valijate arv on vähemalt 50, moodustatakse eraldi valimisjaoskonnad.

Mitme hoonega haiglates võidakse moodustada valimisjaoskonnad üksikuis hooneis, kui neis igaühes on vähemalt 50 valijat.

§ 54. Valimiste päeval sõidus olevail laevadel, kus on vähemalt 25 valijat, võib moodustada eraldi

valimisjaoskonnad, mis kuuluvad laeva kodusadama valimisringkondadesse.

§ 55. Igas valimisjaoskonnas moodustatakse valimiste jaoskonnakomisjon, mis on ühine rajoonide, linnade, alevite ja külade tööraha saadikute nõukogude valimistel.

Valimiste jaoskonnakomisjonid moodustatakse tööliste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioonide, kooperatiivsete organisatsioonide, kommunistlike parteiorganisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide, kultuuri-, tehniliste ja teaduslike ühingute ja teiste seaduslikus korras registreeritud tööraha ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute esindajaist ning tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist ettevõtete ja asutiste järgi, sõjaväelaste koosolekute esindajaist sõjaväeosade järgi, talupoegade koosolekute esindajaist kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist sovhooside järgi.

§ 56. Valimiste jaoskonnakomisjonid moodustatakse koosseisus: esimees, esimehe asetäitja, sekretär ja 4—8 liiget, kuid valimisjaoskondades, milles on alla 500 elaniku koosseisus: esimees, sekretär ja 1—3 liiget ning kinnitatakse linnades linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt, rajoonilise jaotusega linnades rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt, maal rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt hiljemalt 40 päeva enne valimisi.

§ 57. Valimiste jaoskonnakomisjon:

a) võtab vastu avaldusi ebaõigsuste kohta valijate nimekirjas ja esitab need läbivaatamiseks sellele

tööraha saadikute nõukogu täitevkomiteele, kes koostas nimekirja;

b) toimetab valimisedelite vastuvõtmist valimisjaoskonnas;

c) toimetab häälte kokkuvõtmist rajooni, linna, alevi ja küla tööraha saadikute nõukogu iga saadikukandidaadi kohta;

d) esitab vastavale valimiste ringkonnakomisjonile hääletamisprotokollid;

e) annab üle asjatoimetuse vastava rajooni või linna tööraha saadikute nõukogu täitevkomiteele hoiule.

VII PEATÜKK

SAADIKUKANDIDAATIDE ÜLESSEADMISE KORD

§ 58. Eesti NSV Konstitutsiooni § 112 alusel seatakse kandidaadid valimistel üles valimisringkondade järgi.

Rajoonide, linnade, alevite ja külade tööraha saadikute nõukogude saadikukandidaatide ülesseadmise õigus kindlustatakse tööraha ühiskondlikele organisatsioonidele ja ühinguile: kommunistlikele parteiorganisatsioonidele, ametiühinguile, kooperatiivseile organisatsioonidele, noorsoo-organisatsioonidele ja kultuurilistele ühingutele.

§ 59. Saadikukandidaatide ülesseadmise õigust teostavad nii tööraha ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute vabariiklikud organid kui ka nende rajooniorganid, samuti tööliste ja teenistujate üldkoosolekud ettevõtete ja asutiste järgi, sõjaväelaste üldkoosolekud sõjaväeosade järgi, talupoegade üldkoosolekud kolhooside ja külade järgi, sovhooside

töölise ja teenistujate üldkoosolekud sovhooside järgi.

§ 60. Tööraha saadikute nõukogu saadikukandidaadi võib ühe ja sama nõukogu valimisel panna hääletamisele ainult ühes ringkonnas.

§ 61. Saadikukandidaadid ei või olla valimiste ringkonnakomisjonide ega valimiste jaoskonnakomisjonide liikmeiks selles ringkonnas, kus nad on üles seatud saadikukandidaatideks.

§ 62. Hiljemalt 30 päeva enne valimisi on kõik tööraha ühiskondlikud organisatsioonid või ühingu, kes on rajoonide tööraha saadikute nõukogude saadikukandidaadid üles seadnud, kohustatud registreerima saadikukandidaadid vastavas valimiste ringkonnakomisjonis.

§ 63. Hiljemalt 20 päeva enne valimisi on kõik tööraha ühiskondlikud organisatsioonid või ühingu, kes on linnade, linnarajoonide, alevite ja külade tööraha saadikute nõukogude saadikukandidaadid üles seadnud, kohustatud registreerima saadikukandidaadid vastavas valimiste ringkonnakomisjonis.

§ 64. Tööraha ühiskondlik organisatsioon või ühing, kes seadis üles saadikukandidaadi, on kohustatud kandidaadi registreerimiseks esitama vastavale valimiste ringkonnakomisjonile järgmised dokumendid:

a) saadikukandidaadi ülesseadnud koosoleku või istungi protokoll, millele on alla kirjutanud juhatuse liikmed, kusjuures on märgitud nende elukohad; protokollis tuleb näidata: kandidaadi ülesseadnud organisatsiooni nimetus, koosoleku või istungi koht,

aeg ja osavõtjate arv, saadikukandidaadi perekonna-, ees- ja isanimi, vanus, elukoht, parteilisus ja tegevusala;

b) saadikukandidaadi nõusolekuavaldus kandideerimiseks antud valimisringkonnas teda ülesseadnud organisatsiooni kandidaadina.

§ 65. Valimiste ringkonnakomisjon on kohustatud registreerima kõik tööraha ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute poolt Eesti NSV Konstitutsiooni ja käesoleva valimiste määrustiku nõuete kohaselt ülesseatud saadikukandidaadid.

Valimiste ringkonnakomisjon koostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi järgi registreerimisprotokolli iga saadikukandidaadi kohta. Registreerimisprotokolli üks eksemplar ühes saadikukandidaadi avaldusega tema nõusoleku kohta kandideerida antud valimisringkonnas saadetakse viivitamata vastavale valimiste rajooni-, linna-, linnarajooni-, alevi- või külakomisjonile.

§ 66. Valimiste ringkonnakomisjoni keeldumise peale registreerida rajooni, linna, linnarajooni, alevi või küla tööraha saadikute nõukogu saadikukandidaati võib kaevata kahe päeva jooksul vastavalt valimiste rajooni-, linna-, linnarajooni-, alevi- või külakomisjonile, kelle otsus on lõplik.

§ 67. Vastav valimiste ringkonnakomisjon avaldab hiljemalt 25 päeva enne valimisi rajooni tööraha saadikute nõukogu iga registreeritud saadikukandidaadi perekonna-, ees- ja isanime, vanuse, tegevusala, parteilisuse ja kandidaadi ülesseadnud ühiskondliku organisatsiooni nimetuse.

Andmed valimiste ringkonnakomisjonide poolt registreeritud linna, linnarajooni, alevi ja küla töö-

rahva saadikute nõukogu saadikukandidaatide kohta avaldab vastav valimiste linna-, linnarajooni-, alevi- või külakomisjon hiljemalt 15 päeva enne valimisi.

§ 68. Kõik registreeritud töörahva saadikute nõukogude saadikukandidaadid kantakse kohustuslikult valimissedelitele.

§ 69. Rajoonide, linnade ja linnarajoonide töörahva saadikute nõukogude valimiste ringkonnakomisjonid, samuti ka valimiste alevi- ja külakomisjonid on kohustatud laiali saatma hiljemalt 10 päeva enne valimisi kõigile valimiste jaoskonnakomisjonidele valimissedelid.

§ 70. Valimissedelid trükitakse Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi järgi vastava valimisringkonna elanikkonna keeltes ja arvul, mis kindlustab kõigi valijate varustamise valimissedelitega.

§ 71. Igale vastavas valimiste ringkonnakomisjonis registreeritud kandidaadi ülesseadnud organisatsioonile, samuti igale Eesti NSV kodanikule kindlustatakse õigus takistamata agiteerida selle kandidaadi poolt koosolekuil, ajakirjanduses ja teiste vahenditega vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 96.

VIII PEATÜKK

VALIMISTE PÄEV

§ 72. Rajoonide, linnade, linnarajoonide, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude valimised toimuvad ühe päeva kestel, mis on ühine kogu Eesti NSV-le.

§ 73. Valimiste päeva määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium hiljemalt kaks kuud enne valimiste tähtpäeva. Valimised toimuvad puhkepäeval.

§ 74. Iga päev viimase 15 päeva jooksul enne valimisi teeb valimiste jaoskonnakomisjon laiaulatuslikult ajakirjanduse kaudu või muul viisil valijaile teatavaks valimiste päeva ja valimiste koha.

IX PEATUKK

HÄÄLETAMISE KORD

§ 75. Valijate häälte andmine toimub valimiste päeval kella 6.00 kuni kella 12.00 öösel.

§ 76. Valimiste päeva hommikul kell 6.00 kontrollib valimiste jaoskonnakomisjoni esimees komisjoni liikmete juuresolekul valimiskaste ja kindlaksmääratud vormi kohaselt koostatud valijate nimekirja olemasolu, mille järel ta suleb kastid, pitseerib need komisjoni pitsatiga ja kutsub valijaid hääli andma.

Pitsatite ja valimiskastide näidised määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

§ 77. Valimisruumis eraldatakse valijaile valimisedelite täitmiseks erilised toad või sisustatakse selleks üksikud kabiinid. Neis tubades või kabiinides on keelatud ajal, mil valijad täidavad valimissedeleid, viibida ükskõik kellel, sealhulgas ka valimiskomisjoni liikmeil, peale hääletajate.

§ 78. Iga valija hääletab isiklikult, ilmudes selleks hääletamisruumi. Valijate häälte andmine toimub valimissedelite valimiskasti laskmise teel.

§ 79. Valimisruumi ilmunud valija esitab valimiste jaoskonnakomisjoni sekretärile või selleks volitatud liikmele kas passi või kolhoosiraamatu või ametiühingupileti või mõne muu isikut tõendava dokumendi ja pärast kontrollimist valijate nimekirja järgi ning märkuse tegemist valijate nimekirja saab kindlaksmääratud näidisele vastavad valimisedelid.

§ 80. Valija jätab ruumis, mis on määratud valimisedelite täitmiseks, igale valimisedelile selle kandidaadi perekonnanime kelle poolt ta hääletab, kriipsutades läbi teiste kandidaatide perekonnanimed, selle järel läheb valija valimiskasti juurde ja laseb valimisedelid valimiskasti.

§ 81. Valija, kellel kirjaoskamatus või mõne füüsilise puuduse tõttu ei ole võimalik iseseisvalt täita valimisedeleid, on õigustatud kutsuma ruumi, kus täidetakse valimisedeleid, ükskõik millise valija valimisedelite täitmiseks.

§ 82. Valimisagitatsioon valimisruumis ei ole häälte andmise ajal lubatud.

§ 83. Isikud, kes ilmuvad valimisruumi „Hääletamisõiguse tõendiga“, vastavalt käesoleva valimiste määrustiku §-le 20, kannab valimiste jaoskonnakomisjon valijate nimekirja, millele kirjutavad alla valimiste jaoskonnakomisjoni esimees ja sekretär.

§ 84. Valimiste jaoskonnakomisjoni esimees vastutab korra eest valimisruumes ja tema korraldused on kõigile juuresolijaile kohustuslikud.

§ 85. Valimiste päeval kell 12.00 öösel kuulutab valimiste jaoskonnakomisjoni esimees häälte andmise lõpetatuks ja komisjon asub valimiskastide avamisele.

VALIMISTE TULEMUSTE KINDLAKSTEGEMINE

§ 86. Ruumis, kus valimiste jaoskonnakomisjon toimetab häälte kokkuvõtmist, on õigus viibida häälte kokkuvõtmise juures töörahva ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute eriti selleks volitatud esindajail ning ajakirjanduse esindajail.

§ 87. Avanud kastid, loeb valimiste jaoskonnakomisjon valimissedelid ringkondade kaupa, võrdleb antud valimissedelite arvu isikute arvuga, kes said valimissedeleid valijate nimekirja järgi, ja kannab võrdlemise tulemused hääletamisprotokollidesse iga valimisringkonna järgi.

§ 88. Valimiste jaoskonnakomisjoni esimees kuulutab kõigi valimiste jaoskonnakomisjoni liikmete juuresolekul välja hääletamise tulemused iga valimissedeli kohta.

§ 89. Valimissedelid, millele hääletamise juures on jäetud rohkem kui üks kandidaat, samuti ka valimissedelid, mis ei vasta kindlaksmääratud näidisele, tunnistatakse kehtetuiks.

§ 90. Kui tekib kahtlusi valimissedeli kehtivuses, otsustab valimiste jaoskonnakomisjon küsimuse hääletamise teel, mis märgitakse profokolli.

§ 91. Valimiste jaoskonnakomisjon koostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohase hääletamisprotokolli iga valimisringkonna kohta kahes eksemplaris, millele kirjutavad alla valimiste jaoskonnakomisjoni liikmed, nende hulgas tingimata esimees ja sekretär.

§ 92. Valimiste jaoskonnakomisjoni hääletamisprotokollis peab olema märgitud:

- a) häälte andmise alguse ja lõpu aeg;
- b) valijate nimekirjas olevate valijate üldarv antud valimisringkonnas või valimisjaoskonnas;
- c) valijate arv, kes on saanud valimisedelid;
- d) valijate arv, kes võtsid osa hääletamisest;
- e) kehtetuks tunnistatud valimisedelite arv;
- f) valimisedelite arv, millel on maha kriipsutatud kandidaatide perekonnanimed;
- g) igale saadikukandidaadile antud häälte arv;
- h) valimiste jaoskonnakomisjonile esitatud avalduste ja kaebuste lühike kokkuvõte ja valimiste jaoskonnakomisjoni poolt vastuvõetud otsused.

§ 93. Pärast häälte kokkuvõtmise lõpetamist ja protokollidele allakirjutamist kuulutab valimiste jaoskonnakomisjoni esimees välja komisjoni istungil hääletamistulemused iga ringkonna kohta.

§ 94. Pärast hääletamisprotokollidele allakirjutamist on valimiste jaoskonnakomisjoni esimees kohustatud viivitamata saatma virgatsiga hääletamisprotokollide ühe eksemplari kinnipitseeritult vastavale valimiste ringkonnakomisjonile.

§ 95. Kõik valimisedelid (eraldi kehtivad ja eraldi kehtetuks tunnistatud) peab pitseeritama valimiste jaoskonnakomisjoni pitsiriga ja ühes hääletamisprotokollide teiste eksemplaridega, asjatoimetuse ja valimiste jaoskonnakomisjoni pitsatiga antama valimiste jaoskonnakomisjoni esimehe poolt hoiule: linnades — linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteedele, rajoonilise jaotusega linnades — rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteedele.

teedele, maal — rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele.

§ 96. Töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed on kohustatud säilitama valimisedelid kuni Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi korralduseni.

§ 97. Ruumis, kus valimiste ringkonnakomisjon toimetab häälte kokkuvõtmist, on õigus viibida häälte kokkuvõtmise juures töörahva ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute eriti selleks volitatud esindajail, samuti ka ajakirjanduse esindajail.

§ 98. Rajooni, linna, linnarajooni, alevi ja küla töörahva saadikute nõukogu valimiste ringkonnakomisjonid toimetavad häälte kokkuvõtmist ja teevad kindlaks valimiste tulemused ringkonnas valimiste jaoskonnakomisjonide poolt esitatud protokollide alusel.

§ 99. Valimiste ringkonnakomisjon koostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohase hääletamisprotokolli kahes eksemplaris, millele kirjutavad alla valimiste ringkonnakomisjoniliikmed, nende hulgas tingimata esimees ja sekretär.

§ 100. Valimiste ringkonnakomisjoni hääletamisprotokollis peab olema näidatud:

- a) valijate üldarv ringkonnas;
- b) valijate arv, kes on saanud valimisedelid;
- c) valijate arv, kes võtsid osa hääletamisest;
- d) kehtetuks tunnistatud valimisedelite arv;
- e) nende valimisedelite arv, kus on maha kriiputatud kandidaatide perekonnanimed;
- f) igale saadikukandidaadile antud häälte arv;

g) valimiste ringkonnakomisjonile esitatud avalduste ja kaebuste lühike kokkuvõte ja valimiste ringkonnakomisjoni poolt vastuvõetud otsused.

§ 101. Pärast häälte kokkuvõtmise lõpetamist ja protokollil allakirjutamist kuulutab valimiste ringkonnakomisjoni esimees välja komisjoni istungil valimiste tulemused.

§ 102. Tööraha saadikute nõukogu saadikukandidaat, kes on saanud absoluutse häälteenamuse, see on üle poole kõigist ringkonnas antud ja kehtivaks tunnistatud häältest, loetakse valituks.

§ 103. Valimiste ringkonnakomisjoni esimees annab valitud saadikukandidaadile välja tõendi tema valimise kohta tööraha saadikute nõukogu saadikuks. Valituks tunnistamise tõendi vormi määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

§ 104. Pärast hääletamisprotokollil allakirjutamist on valimiste ringkonnakomisjoni esimees kohustatud viivitamata saatma virgatsiga hääletamisprotokollil ühe eksemplari kinnipitseeritult vastavale valimiste rajooni-, linna-, linnarajooni-, alevi- või külakomisjonile.

Protokollil teise eksemplari ühes valimiste jaoskonnakomisjonide hääletamisprotokollidega ja valimiste ringkonnakomisjoni asjatoimetusega annab valimiste ringkonnakomisjoni esimees hoiule vastava rajooni, linna, linnarajooni, alevi või küla tööraha saadikute nõukogu täitevkomiteele.

§ 105. Tööraha saadikute nõukogude valimis komisjonide koosolekud on otsusevõimelised, kui neist võtab osa üle poole komisjoni üldisest koosseisust.

Kõik küsimused valimiskomisjonides otsustatakse hithälteenamusega, häälte poolnemisel otsustab esimehe hääli.

§ 106. Kui ükski kandidaatidest ei saanud absoluutset hälteenamust, märgib valimiste ringkonnakomisjon selle hääletamisprotokollis eraldi ja teatab sellest vastavale valimiste rajooni-, linna-, linnarajooni-, alevi- või külakomisjonile ning samal ajal kuulutab välja järelvalimised nende kahe kandidaadi suhtes, kes said kõige suurema arvu hääli, määrates järelvalimiste päeva, mis ei või olla hiljem kui kaks nädalat pärast valimiste esimest vooru.

§ 107. Kui ringkonnas antud häälte arv moodustab vähema kui poole valijate arvust, kellel on õigus hääletada selles ringkonnas, märgib valimiste ringkonnakomisjon selle hääletamisprotokollis eraldi ja teatab viivitamata sellest vastavale valimiste rajooni-, linna-, linnarajooni-, alevi- või külakomisjonile, kes sel juhul määrab uued valimised, mis peavad toimuma hiljemalt kaks nädalat pärast esimesi valimisi.

§ 108. Saadikukandidaatide järelvalimised, samuti kui uued valimised kehtetuks tunnistatud valimiste asemel, toimuvad esimesteks valimisteks koostatud valijate nimekirjade järgi ja täies kooskõlas käesoleva valimiste määrustikuga.

§ 109. Juhtumil, kui saadik langeb välja töörahva saadikute nõukogu koosseisust, määrab kõrgemalseisva töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee vastavas valimisringkonnas uued saadiku valimised mitte hiljem kui kahe kuu jooksul pärast saadiku väljalangemist töörahva saadikute nõukogu koosseisust.

XI PEATUKK

VASTUTUS KODANIKE VALIMISÕIGUSTE RIKKUMISE EEST

§ 110. Igaüht, kes vägivalda, pettuse, ähvarduse või äraostmise teel takistab Eesti NSV kodanikke teostamast vabalt oma õigusi valida ja olla valitav Eesti NSV töörahva saadikute nõukogudesse, karistatakse vabaduse kaotusega kuni kahe aastani.

§ 111. Nõukogude ametiisikut või valimiskomisjoni liiget, kes pani toime valimisdokumentide võltsimise või teadlikult ebaõige häälte kokkuvõtmise, karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

Vastutav toimetaja A. Saan

Tehniline toimetaja E. Ridala

Ladumisele antud 11. X 1950. Trükkimisele antud 12. X 1950. Trükiarv 50 000. Paber 67:95¹/₃₂. Trükipoognaid 1. Formaadile 60:92 kohaldatud trükipoognaid 1,15. Arvutuspoognaid 1,3. MB-08276. Tellimise nr. 1898. Trükikoda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk tn. 54/58.

На эстонском языке

Положение о выборах в районные, городские, поселковые и сельские Советы депутатов трудящихся Эстонской ССР.

45 kop.

45 kop.

A-18644
II

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00448797 3